

සන්නාසය සහ සන්නාසය අතර බරවැදගත් මංකොන

කළුතර දිස්ත්‍රික්කයේ විලේගොඩ ග්‍රාමයේදී 1940 මක්කොට්ටි මස පළමුවෙනිදා බර්ට් මෙලොව පිළිය දුටුවේය. ගල්වටු මේස්ත්‍රිගේ රාහිස් පොරොසා සහ වලකර ආර්ථිකයේ ධර්මවේදී මවුපිය දෙපළ මේ කුළුවලට තබන ලද නම 'තවුරුන්ගේ ගල්වටු මේස්ත්‍රිගේ ගුණසේකර' ය. පසු කාලයේ සොයුරු සොයුරියන් තවදෙනෙකු ඇසුරු සහ ගොරුවස ලෙන්නට ඔහු වාසනාවන්ත විය.

ආර්ථික සහ සමාජ ගැටළු තේතුවෙන් පසුකල මේ කුටුම්භයේ පදිංචිය කළුතරයේ කරගනිමි වියටත් එතැනින් කළුවලටත් කැටුළුගින්න රත්මලානටත් ආදී වශයෙන් විතැන් පත්විය. එකවරින් ඔහුගේ ප්‍රාථමික අධ්‍යාපනය කළුතර තිස්ස මැදි විදුලනල, කරගනිමිපිය සුබෝධාරාමය සහ ගල්කිස්සේ ධර්මවේදිය විදුලනල අතර විසිර ගියේය. 'බර්ට් ගුණසේකර' පාදුරුගත වන්නේ මේ ඉසිර විසිරිය අර්ථසාහයේදීය. 'රත්මලානේ පදිංචිය අතහැරලා අපිට ආයෙත් කළුතරට එන්න සිද්ධි වුණා. ආයෙත් මා කළුතර තිස්ස මධ්‍ය මහා විදුලනලයේ බාරු උන්නා. හොඳ තාත්තා තමයි මාට බාරු දෙන්න එක්ක ගියේ. ඒ වෙලාවේ හොඳ තාත්තා මගේ නම ඇතුළුව කිරීමේ බර්ට් ගුණසේකර කියලා. ඒ වෙනකම එන්.පී. ගුණසේකර නමින් හිරිය මම එලා ඉඳලා බර්ට් ගුණසේකර වුණා.' ඒ අනුච්ඡි සිදුවීම පිළිබඳ බර්ට් සිය මතකය අවටි කරන්නේ එලෙසිනි.

එක්සත් පටන් පාසල් අධ්‍යාපනයට සමුදාන තොරතුරු තිස්සයේ අධ්‍යාපනය ලැබූ මේ 1906 වසරේදී එරක්ස් විභාගය හොඳින් සමත් වන්නේ එතු විෂයයට විසීමේ සම්මානයක්ද හිමිකර ගෙනය. එවකට විවිධ අධ්‍යාපනික ආයතනවලින් සංවිධානය කරන ලද විතු පුද්ගලයා සහ කරගනිමින් ජය ලෙන්න නව සොයුරු සිත්තරුන් අතර බර්ට් ද විය. මේ සිත්තරුන් ඇසුරු ඔහු වඩ වඩාත් විතු විෂය කරා ආකේත කළේය.

'ඒ කාලේම මම විතු ලිල්පය හදාරන්න හේවුම් එකට ඇදීමිපතක් දැමීම,සම්මුඛ පරික්ෂණයට හේවුම් එකට ඇදුල්වෙන කොටස මට පුළුබාකාර කැමැත්තක් ඇතිවුණා ඒ පරිසාරයට. මිලදුම් ක්‍රීඩාණ අඩ ගස් යට තරුණ අය විතු අදීමින් පිරියා. තැන් තැන්වල බොහෝම ආකාරණිය මුරිති තිබුණා. සම්මුඛ පරික්ෂණයකට මාව හේවුම් එකට ගොරුවන්නා. එන් මට ප්‍රශ්නයක් මතුවුණා. මම හේවුම් එකට ඇදුම් පතුස දැමීමේ හෙදුරු හොරුන්. මොකද හෙදුරින් වැඩි කැමැත්තක් තිබුණේ නෑ මම විතු පැන්නට යොමුවෙන්නට. ඒ නිසා මම ලෙඩබුර සහවා සියලුම හෙදුරින් බත් මුලකුත් බැදගෙන හේවුම් එන්න පටන්ගන්නා.'

බර්ට්ට හේවුම් පරිසාරයෙන් මිදී නැවතත් පාසල් පරිසාරට එක්වන්නට සිදුවෙන්නේ මෙලෙස කෙටි කලක් ගතවෙද්දීය. ඒ උසස් පෙළ අධ්‍යාපනය ලෙබ්මටය.

'උසස් පෙළ ඉගෙන ගන්න කාලේ මගේ දක්ෂතාවන් හදුනාගන්න ගුරුවරු කිහිපදෙනෙක් ඒවා දියුණු කරගන්න මට හුනක් උදව් කලා. අපේ ඉස්කෝලේ හිරිය එළුමේ ප්‍රනාන්දු ගුරුතුමෙයි වෙල්ලට්ටි සිල්වා ගුරුතුමෙයි දෙන්න ඒ අතරින් ප්‍රධානියි.'

එළුමේම අතිතාචාර්ජණය අනුව ඔහුගේ ගෙවන අය විටත් කරවන්නේ මේ ගුරු පියවරුන් දෙදෙනා අතරින් එළුමේ ප්‍රනාන්දු මතකයි.

'එතුමා තමයි විදුලනලයේ කලා කටයුතු රාහිසක මුල්ගෙන ගත්තේ. ඒ කාලේ මට මතකයි එතුමා විවිධ කලාකරුවන් සහ බුද්ධිමත් ඉස්කෝලට ගෙනතලා දේශනා කරවාගහා. ලෙස්ටර් ජේම්ස් පීරිස් විලි බිලේක් මහතමයේකර සේ. ජයතිලක ටට්ටියේ ගොට්ටන මර්සලින් ප්‍රසානාඩ් පියතුමා පවා අපේ පාසලට පැමිණා පදිංචිය පැවැත්වුණා. ඒ අතර එතුමා සහ අන්තර්වලදී ඉස්කෝලේ වාර්තා විතුටත් පෙන්නුවා. ඒ කාලේ ක්‍රීඩාණ පරිගණ ජයම විතුටත් පෙන්නුව සමානම.'

ජාත්‍යන්තරය, වලක රජය සහ කැමරාව වෙත බර්ට්ගේ සිත ඇදී යන්නේ මේ පසුකලවේය. උසස් පෙළ හැදෑරූ දෙවසර ඔහුගේ ප්‍රතිභා ප්‍රකාශයක් කරන්නට හේතුවුණු පාසල් සමය ඇදවත් ඔහු සිතියන් කරන්නේ ප්‍රභවයෙනි. එහි අවසානයේ උසස් පෙළ විභාගය සමත්වන බර්ට් 1963 වර්ෂයේදී විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනයට වරම් ලැබූ වේය.

කොළඹ විශ්ව විද්‍යාලයට ඇතුළත් වන බර්ට් එහිදී සකල කලා විෂයයෙහිම සැරසුණේ අන්තරු සමමත් වනගකු විලාශයෙනි.

'ඒ දවස්වල මහාචාර්ය සරච්චන්ද්‍ර මහතා පවා මගේ හෙවණැල්ලක් වගේ හිරියා. මම ඒ දවස්වල කේතරවලට නාට්‍ය වචාර ලියනවා. ඒ විචාර කියවන්නේ කියවා බලා එතුමා මට ප්‍රසංශා කලා. මා ගැන විචාරණා කරමින් වෙනත් ආචාර්යවරුන්ට පවා මා හදුන්වා දුන්නා. මගේම නාට්‍යයේ අන්වර්ථ ගායනා කරන කණ්ඩායමටත් එතුමා මා ගොරුවන්නා. කොළඹ විකේට් ගෙවෙයි අනෙකුත් විශ්වවිද්‍යාලවලින් පලකළ සගරාවලටත් මම ලිපි ලිව්වා. මහතමයේකරයන් ගුවන් විදුලි වැඩසටහන්වල කවි ගායනා කරන්නත් මා ගොරුවන්නා. ඒ නිසා මම කේමප්‍රාසනයේ සැහිලා මංජුරියට ගිණි ගායනයක් ඉගෙන ගන්න පටන් ගන්නා. එහිදී විකේට් රත්නායක, ගුණදාස කපුගේ, මර්ටින් පෙරේරා, ප්‍රනාසිරි මහවර්ත කලකරුවන්ගේ ඇසුරට පත්වුණා. ඒ කාලේ ක්‍රීඩාණ 'සොළොස්-මහා සිනමා කුණාඩලය' නමින් සිනමා සමාජයක්. මම එහි සාමාජිකත්වය ලබාගෙන සිනමාව ගැනත් හදාරන්න පටන් ගන්නා. මිලිමිටර් 16 විතුපට්ටලින් සිනමා ඉතිහාසය සම්පූර්ණයෙන්ම වගේ බලාගන්න අවස්ථාව අපිට ලැබුණා. ලෝකයේ ප්‍රසස්ථ විතුපට් බලමින් ඒවා ගැන සැවාදු කලා. කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ සිටි අවුරුදු කපුරු කෙටි කාලයේදී මෙවැනි විවිධ කලා හා මාධ්‍ය බලවේගවලින් මගේ ජීවිතය පෝෂණය වුණා.'

එතෙක් 1964 වර්ෂයේදී ඉතිහාසය විෂය පිළිබඳ ගොරුව උපාධියක් හැදෑරීමට පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයට යාමට තීරණය කිරීමත් සමඟ බර්ට්ගේ මේ කලාකාමී ගමනේ ජව වේගය බාලවිය.

'ඒ වෙනකොට පේරා-දෙණියේ මේ කලා විෂයේ කොළඹ තරම් වර්ධනය අවස්ථාවක තෙවෙනි ක්‍රීඩාණ. ඒ නිසා කලා කටයුතුවලට මට හිතට

සවිභා ශ්‍රීලාල් සෙනෙවිරත්න

හිතර කොළඹ එන්න සිදුවුණා. විශේෂයෙන්ම සිනමා කලාව. ඒ කාලේ විතුපටියක් බලන්නටත් පේරාදෙණියේ ප්‍රමාණවත් පහසුකම් තිබුණේ නෑ. ඒ නිසා හොඳ විතුපටියක් ආවම මම උළුදේ පේරා-දෙණියේ ඉඳලා කොළඹ ඇවිත් ඒක බලලා ආපලා හවස පේරාදෙණිය ගහවා. ඒ කාලේ කොළඹ සිනමා ශාලා එකතු වෙලා හිතර හිතර වියදම් විතුපටි උළුලෙවල් පවත්වනවා. ඒ කිසිම උළුලෙමක් මගේ අතින් මියාවලා නෑ. පේරාදෙණියේ ඉඳලා එනවා ඒ උත්සවවලට'

මේ උළුකර ක්‍රියාවෙහි පළ භුක්ති විදින්නට බර්ට්ට වැඩි කාලයක් ගත නොවීය. ඔහුට ප්‍රථම වරට සිනමා හිර රචනයක් ලියන්නට අවස්ථාව ලැබෙන්නේ විතුපටි අධ්‍යක්ෂ රුපින් පෙරේරාගෙනි. බර්ට්ට පවසන්නේ එය අනුච්ඡි සිදුවීමක් නොව දිගු කාලීන ගවේෂණාත්මක අධ්‍යයනයකින් ලත් ප්‍රතිපලයක් බවය.

'කොළඹ ඇවිත් විතුපටි බලමින් මම විතුපටි විචාර කිරීමට. මාධ්‍යයට සම්බන්ධ අය හා සාකච්ඡා කලා. ඒ නිසා කෙටි කාලයක් ඇතුළත වුලින් මට සිනමාව පිළිබඳ ඇදහීම් පර්වතක් ලැබීම තිබුණා කිරීමෙන් හිරුවැඩියි. පේරා-දෙණියේදී මට මුහුණදුණ සමකාලීනයන් වුණු බොහෝමයන් පතිරාජ, බර්ට් ජයසේකර, අනෙක් කාලයේදී, සීතා රාජපක්ෂ ඇතුළු කණ්ඩායමක් අපිට හිරියා. රුපින් පෙරේරාගේ ඉල්ලීම අනුව මම හිර රචනයක් ලිව්වා. 'රූපන් දවාලන්' නමින් එය සිනමාවට එක්වුණා.'

එලෙස සිනමාවට පිවිසෙන බර්ට් ආශ්වාදයෙන් උසස් වූ සිනමා හිරිමාණය ලෙස යළි යළි සිහිකරන්නේ 1965 වසරේදී හිරිමාණය වුණු 'හත්තාගේ කාතාව' විතුපටියයි.

'කොළඹ බොද්ධි මහා සම්මේලන ශාලාවේ පැවැත්වුණා කේ.ඒ.ඩබ්. පෙරේරාගේ 'සැතපුම කොතැනද' විතුපටිය ගැන සම්මේලනාසයක්. ඒකදේ මම කළ කතාව අනෙක ඉඳලා සුගතපාල සෙනරත් සායා මා නමුණෙන්න ආවා. එතෙම ඇතිවුණා හිතවත්කම දුර දිග හිතීන් ඔහු පේරා-දෙණියට එන්නත් පටන් ගන්නා. බර්ට් ජයසේකර ධර්මසේන පතිරාජ මම සහ සුගතපාල සෙනරත් සායා සිනමාව ගැන නොසෙස් දේ කතා කරනවා. පස්සේ අපි සුගතපාල මුහුණගෙනත් ඔහුගේ රාමම කිව්වටත් යාමේ ඔහු අප සොයා පේරාදෙණියට එමත් සාමාන්‍ය දේවල් බවට පත්වුණා. මේ අතරේ තමයි අපි එකතු වෙලා 'හත්තාගේ කාතාව' විතුපටියේ හිර රචනය ලියන්නේ.'

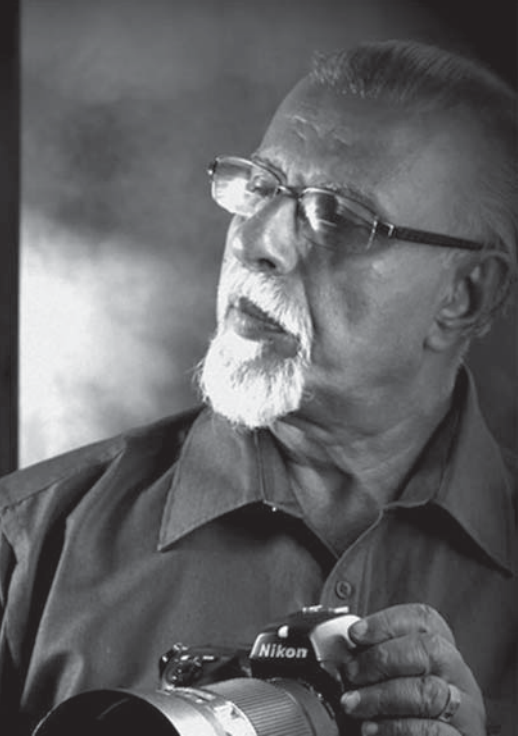
පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ අධ්‍යාපන කටයුතු අවසන් කළ බර්ට් 1967 වසරේදී යළි කොළඹට පැමිණියේය. ඉන් පසු ගැටලක් ඔහුට කලා ලොවේ විවිධ ඉසව් කාරා පියාසැලන්නට හට ලැබූ ණය. එහිදී වැඩියෙන්ම අවස්ථා හිමිවූයේ මුද්‍රිත මාධ්‍ය සමඟ එක්වීමටය.

'ආතර් පු. අමරසේන මහතරයා මට කිරිවා 'විසිදු' පත්තියකට ලියන්න කියලා. තිලක විකේට්ගේ සිල්වා මහතා කිරිවා සහ දෙකකට වරක් ප්‍රචාරය වන ගුවන් විදුලි වැඩසටහනක් වග 'විවේචන විමර්ශන' වැඩසටහනට ලියන්න කියලා. අමරගාත් ජයතිලක සහ තිල් අයි. පෙරේරා මහතරවරු මට අවස්ථාව දුන්නා 'විතුපටි මාධ්‍යය' කතරාවට ලියන්න. සිරිපාල තිලකසේන මහතා කිරිවා විකිරි පත්තියට 'සිනමා පොත' කියා අතිරේකයක් කරන්න කියලා. පසුව අමරගාත් ජයතිලක මහතරයේ 'ප්‍රියංගා' විතුපටියේ හිර විටපත ලියන්න මට බාරදුන්නා. මේ හැම දෙයක්ම බොහෝම මහත්සියක් අරගෙන මම කලා.'

බර්ට්ගේ කලාකාමී දිවි ගමනේ වේගය යළි බාල වන්නේ 1970 දී සංවර්ධන තිලධාරී පත්මක් ලෙබ් කෙරෙමින් උප දියාපති කාර්යාලයට සේවය සඳහා යවන්න සිදුවීමත් සමගිනි. ජර්ජන් රාජප සේවය කුඳ වසර හතක් පමණ එහෙට මෙහෙට විධිමත් කල්ගත කරන බර්ට් 1978 අවුරුද්දේ රජයේ සේවය අතහැර යන්නේ එහි ඇති අතිශය පිළිකුල් සහගත තත්වයන් තවදුරටත් ඉවසාසි-වීමට ඇති නොකැමැත්ත හේතුවෙනි. ඒ වන විට ප්‍රේමසම්බන්ධයක ප්‍රතිපලයක් ලෙස විවාහපත්ව දෙදර පියෙකු බවටද පත්ව සිටි බර්ට් ඉතික්ෂිප්තිය පිවිසිනා සතු සකලවීඩ බැඳීමටලින් විනිමුක්ත වන්නට තීරණය කරන්නේ පීචනය පිළිබඳ ඇතිවූ බලවත් කලේරම මුල්කරගනිමිනි.

'පවුලේ ප්‍රශ්න නිසා 1983දී මට බිරියගෙන් දික්කාඳු වෙන්ක සිද්ධි වෙනවා. මට පීචනයේ කේ දෙයක්ම එපා වෙනවා. ඒ වෙනකොට මගේ කියලා තිබුණු හැම දෙයක්ම මම අත් අසට දෙන්න පටන් ගන්නවා. මට තිබුණා පොත් 3500ක් සහරා 1000ක් විතර තියන පුස්තකාලයක්. මම ඒක සම්පූර්ණයෙන්ම මහනුවර සී.එස්. සේනානායක පුස්තකාලයට පරිත්‍යාග කලා. අන්තිමට තිදෙන ඇදී ලියන මේසියේ උපාසිතා ගන්න කාමරේම තිබුණු උපකරණ කියවුණු ඇපරේෂන් මගේ කියලා තිබුණු හැම දෙයක්ම මම එක එක්කොට දුන්නා.'

මෙලෙස අවසන් දිවියකට පත් බර්ට්ට අවසානයේ

සිය ආතර වෙල සසාගා ගැනීම පවා ගැටළුවක් බවට පත්වන්නට විය. ඔහු අතිතාචාර්ජණය යෙදීමෙන් අනතුරුව සිය ජීවිතය ගැටලා ගොඩගැසීම සඳහා කැමරාවක් අතට ගන්නේ ඉන් පසුවය. කැමරාවක් ඇතැම් යළි කොළඹ නොට පියවර මගිමත් බර්ට් යළි උපදින්නේ 1984 වසරේදීය.

'මම ඉක්මනින්ම මගේ ජාත්‍යන්තර ලිපිපිය දැනුම වර්ධනය කරගන්නා. ටික කාලයක් යනකොට මම විවිධ උත්සව අවස්ථා ජාත්‍යන්තර ගත කරන්න ඇණවුම් ලැබෙන්න ගන්නා. මය අතරේ තමයි මට 'සැසි' සිනමා පත්තරයේ කවර ජාත්‍යන්තර ගත අවස්ථාව ලැබෙන්නේ. ඒ වෙනකොට සැසි සායනමාණය කළේ බන්දුල පද්මකුමාර. මගේ ජාත්‍යන්තර ගත හිමිලෙට්ටේ යොමු කලා. මේකදී මට වැඩිපුරම ජාත්‍යන්තර ගතට අවස්ථාව ලැබූ ණේ නම හිලිසන්නේ. ඒවා පුටින්පත්වලට ප්‍රදේශිත ගතීම මට හිකමේ හොඳ ප්‍රසිද්ධියක් ලැබුණා. වැඩ ගලාගෙන එන්න පටන්ගන්නා.'

'බර්ට් තවත් ජයතිලක කලා ක්ෂේත්‍රයකට එක්වන්නේ මෙලෙස කාර්ය බහුල ජාත්‍යන්තර ලිපිපියක ලෙස කටයුතු කරමින් සිටියදීය. ඒ වෙලද ප්‍රචාරණ ජාත්‍යන්තර කලාවයි. ජාත්‍යන්තර ලිපිපියේ දිගුවක් වුලට වෙලද ප්‍රචාරණ ජාත්‍යන්තර කලාව වඩා හිරිමාණාත්මක මෙන්ම සැලකිය යුතු උපායගත හැකි කලාවයි. කෙටි කලකින්ම බර්ට් ඒ ක්ෂේත්‍රයටද ගැටීමේ බැර ලිපිපියක බවට පත්විය. මේ කාලය බර්ට්ගේ දිවියේ වසරක කාලය කියවී වරක් කෙරෙන.

'ඒ කාලේදී තමයි මට සකුන්තලාව මුහුණ ගැනෙන්නේ. ඇස කැළණිය විශ්වවිද්‍යාලයේ විද්‍යා උපාධිධාරිණියක්. අපි අතරේ ඇතිවෙන අනන්තය අවබෝධය මග 1991 අවුරුද්දේදී අපි විවාහ වුණා. එයා මගේ ජීවිතේ හැම වැඩකදීම විශාල ශක්තියක් වුණා. අපි දෙන්නේ කිසිදෙයකට අහිමි වෙන්නට මුල වර මගේ නමක් සතු සියළු දේ දුන්නා දී අපියේ ජීවිතයකට යාමට ඔහු තීරණය නොකළේය. ඒ බාහිර වෙනස්වීමට වැඩි අනන්තර වෙනසක් වෙන සෙමින් සෙමින් පා මසවන්නට බර්ට් තීරණය කළේය.

ඉකුත් පළමුවෙනිදා බර්ට් සිය 74 වන උපන් දිනය සැමරූ-වේය. බර්ට් අප හා මේ සුනඳු පිළිසැදුරු කතාබහට එක්වූයේ ඊට දින කිපයකට පෙර කොළඹ ලොකල් වෙන්නට ගිලී පැවැති ඔහුගේ ජාත්‍යන්තර ප්‍රදර්ශනයක් අතර ලද ඉසුම්වකදීය.